

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

L'ONG del català

Posicionament de la Plataforma per la Llengua en relació amb l'aprovació al Congrés dels Diputats de la modificació de la Llei Orgànica d'Educació

- La nova llei educativa estatal incorpora l'esmena proposada per la Plataforma per la Llengua que elimina la vehicularitat del castellà i permet als governs autonòmics d'adoptar les mesures necessàries per assolir la plena competència comunicativa en català de tot l'alumnat.
- Les proporcions d'alumnes de Catalunya, el País Valencià i les Illes que no assoleixen les competències mínimes en català són elevades, i superiors als qui no les assoleixen en castellà en tots els territoris.
- L'ONG del català insta els governs català, valencià i balear a prendre de manera immediata totes les mesures efectives i necessàries per tal de garantir la competència en llengua catalana de tot l'alumnat, i, per tant, un reforç aprofundit i renovador del programa d'immersió lingüística, que inclogui àmbits educatius com el pati, el menjador i les activitats extraescolars.

Dijous, 19 de novembre del 2020

Posicionament de la Plataforma per la Llengua en relació amb l'aprovació al Congrés dels Diputats de la modificació de la Llei Orgànica d'Educació

Arran de la notícia sobre la nova llei d'educació espanyola i l'esmena proposada per la Plataforma per la Llengua a ERC, i acceptada pel PSOE i Unides Podem, en la disposició 38a del text, que hauria de permetre d'eliminar la vehicularitat del castellà a l'escola en territoris com Catalunya, les Illes Balears o el País Valencià, l'ONG del català vol oferir el seu posicionament.

En primer lloc, cal dir que l'acceptació de la nostra esmena i, per tant, la supressió de la vehicularitat del castellà és una bona notícia, perquè amb l'actual redactat es retorna als governs autonòmics la competència de decidir les llengües vehiculars dels sistemes educatius, quelcom amenaçat d'ençà de la Llei Wert de 2013. Tanmateix, cal tenir molt present que el marc legislatiu espanyol continua sent perillós per al català, atès que avui els tribunals encara tenen marge per a interpretacions interessades de lleis com la mateixa Constitució espanyola, fet que podria continuar obstaculitzant la consecució d'un sistema educatiu plenament normalitzat en català arreu del domini lingüístic. Aquest fet l'hem viscut, per exemple, amb les recents actuacions judicials contra els diferents models educatius que ha proposat la Generalitat Valenciana, des que Ximo Puig ha arribat a la presidència.

El nou redactat de la llei hauria de fer possible que es reforci la competència en català allà on hi hagi més carències

La Plataforma per la Llengua, però, vol remarcar un punt important que recull la llei i que hauria de guiar els principis dels sistemes educatius dels territoris de llengua catalana sota administració espanyola. El punt tercer de la mateixa disposició 38a del projecte de llei inclou, i això és una novetat respecte de la normativa aprovada en l'època de Zapatero, que les administracions educatives "**impulsaran instruments de control, avaluació i millora**" que permetin de garantir la competència comunicativa en les diferents llengües oficials (fet que inclou el català i l'occità allà on ho són). Així doncs, la nova llei permetria als diferents governs autonòmics –que, d'acord amb els respectius Estatuts d'Autonomia i la jurisprudència vigent, són les *administracions educatives* a les quals fa referència la llei, i, per tant, els qui tenen la competència per impulsar polítiques als centres educatius– prendre's seriosament un problema comú als territoris de parla catalana: molts alumnes del sistema educatiu acaben l'escolarització amb dèficits i insuficiències competencials en l'expressió escrita i, sobretot, oral en català.

Posicionament de la Plataforma per la Llengua en relació amb l'aprovació al Congrés dels Diputats de la modificació de la Llei Orgànica d'Educació

Tenint en compte que, segons les darreres dades –vegeu més endavant–, hi ha una alta proporció d'alumnes que surten dels sistemes educatius català, valencià i balear sense competència lingüística en català i que, fins i tot als territoris més catalanoparlants, els resultats de les competències en català són sempre inferiors als resultats de les competències en castellà, la Plataforma per la Llengua insta els governs autonòmics a assumir l'objectiu de la plena capacitació en català de tots els alumnes. Aquestes deficiències podrien estar vinculades al fet que no s'exerciten les competències orals al mateix nivell que les escrites.

Per tant, per resoldre aquesta anomalia seria molt urgent que els governs autonòmics apliquessin mesures per garantir l'adquisició de les competències orals i escrites de manera satisfactòria. Per a fer-ho, és important d'introduir programes d'immersió lingüística que no es limitin a establir la llengua catalana com a llengua vehicular de les classes, sinó que també facin que els alumnes disposin d'ambients reals de pràctica de l'oralitat de la llengua catalana. Aquests elements es poden treballar si, a més de les hores estrictament lectives, es dinamitzen activitats en català en espais que formen part del procés educatiu dels alumnes per garantir la coherència educativa en matèria lingüística: el pati, el menjador, les activitats extraescolars...

Aquest fet també requeriria més recursos als centres educatius, com ara assegurar dotacions adequades d'aules d'acollida, reforçar i executar amb la perspectiva lingüística oportuna els plans educatius d'entorn (vetllant perquè el català hi sigui una eina de cohesió social), assignar rols per assegurar el compliment de la immersió lingüística al personal del claustre i, sobretot, ordenar a la inspecció educativa tolerància zero amb l'incompliment dels projectes lingüístics de centre. També seria imprescindible abordar la metodologia de la immersió en la formació dels docents. Tot això és necessari que vagi amb consonància amb el territori del centre, és a dir, amb la comunitat educativa: les famílies, les entitats del barri, l'administració, etc.

Cal subratllar també que un coneixement més alt del català, especialment oral, hauria de permetre d'augmentar la confiança dels alumnes per fer-lo servir. Segons l'estudi de patis de la Plataforma per la Llengua publicat l'any passat, tan sols un 14,6% de les converses dels alumnes de la secundària de zones urbanes de Catalunya són en català, enfront del 35% de la primària.

Els alts índex d'alumnes sense competència lingüística en català en tots els territoris

Les proves de competències bàsiques a quart d'ESO a Catalunya el curs 2019-2020 proven que l'expressió escrita en català dels alumnes és molt millorable: un 14% dels alumnes se situava en un nivell baix i un 26,5% més en un nivell mitjà-baix. Només un 16% se situava en un nivell alt, el que és identificat com a òptim de competència. Les proves, a més, mostraven que el nivell global de competència en llengua catalana (del 74,1% segons l'escala de les competències) és gairebé 4 punts més baix que el de llengua castellana (77,9 %), i aquesta inferioritat, en diferents graus, es dona en tot el territori.

A les Illes Balears, la darrera avaluació diagnòstica es va fer a sisè de primària el curs 2017-2018. En aquell moment, un 38% dels alumnes van mostrar un grau d'assoliment de la competència en català "molt baix", "baix" o "intermedi baix". En el cas del castellà, només el 32% dels alumnes se situaven en aquests llistats. Aquesta situació desfavorable per al català es feia extensiva a totes tres regions educatives (Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera).

Al País Valencià, si bé no hi ha publicacions recents sobre competència al sistema educatiu, la darrera enquesta de coneixement del valencià (2015) ja mostrava que, tot i que els joves (15-24 anys) són el grup amb més competència en català, les proporcions de joves que saben parlar-lo i escriure'l "perfectament" o "bastant bé" se situaven a l'entorn del 65%.

La nova llei: una esperança també per a la Franja

Contràriament a la resta de territoris, la Franja és el territori en què el grup d'edat més jove (dels 15 als 29 anys, en l'enquesta del 2014) és el que presenta una proporció més alta de persones amb "coneixements baixos o molt baixos" de català. Un 41,6% dels joves no el domina, fet que contrasta amb les generacions de més de 45, en què la proporció de persones sense competència en català se situa per sota del 30%.

El redactat del projecte de llei també fa una menció a les comunitats amb llengües no oficials amb protecció legal, com és el català a la Franja (greument amenaçat). En aquest cas, el nou redactat especifica que es podran ensenyar aquestes llengües en els termes que determini la normativa reguladora autonòmica. D'aquesta manera, amb la nova llei d'educació espanyola el govern aragonès disposaria d'un marc legal encara més favorable a la introducció del català a les escoles de la Franja. Un cop més, però, la llei espanyola només obre una porta, que es farà o no efectiva en funció de la voluntat política del govern aragonès de torn.

Text final que es porta a votació al ple del Congrés dels Diputats

Disposició addicional trenta-vuitena. Llengua castellana, llengües cooficials i llengües que gaudeixin de protecció legal.

- 1. Les Administracions educatives garantiran el dret de l'alumnat de rebre ensenyament en castellà i en les altres llengües cooficials als seus respectius territoris, de conformitat amb la Constitució Espanyola, els Estatuts d'Autonomia i la normativa aplicable.*
- 2. En acabar l'educació bàsica, tot l'alumnat haurà d'assolir el domini ple i equivalent en la llengua castellana i, si s'escau, en la llengua cooficial corresponent.*
- 3. Les Administracions educatives aplicaran els instruments de control, avaluació i millora propis del sistema educatiu i promouran la realització d'anàlisis per part dels centres, de manera que es garanteixi que tot l'alumnat assoleix la competència en comunicació lingüística, en llengua castellana i, si s'escau, en les llengües cooficials, en el grau que es requereixi. Així mateix, impulsaran l'adopció per part dels centres de les mesures necessàries per compensar les carències que hi pugui haver en qualsevol de les llengües.*
- 4. Tant la matèria de Llengua Castellana i Literatura com la Llengua Cooficial i Literatura s'hauran d'impartir en les llengües corresponents.*
- 5. Aquelles Comunitats Autònomes en què existeixin llengües cooficials que no tenen aquest caràcter en tot el territori o llengües no oficials que gaudeixin de protecció legal podran oferir-les en els termes que determini la seva normativa reguladora.*